

Sygn. akt V CSK 137/13

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku J. B.
przy uczestnictwie M. B., A. B. i Gminy W.
o ustanowienie drogi koniecznej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 grudnia 2013 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Okręgowego
w W.
z dnia 10 września 2012 r., sygn. akt II Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania
- Gminy W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni J. B. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 września 2012 r. oddalającego jej apelację od postanowienia Sądu Rejonowego w W. z dnia 8 marca 2012 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek J. B. o ustanowienie za wynagrodzeniem na nieruchomości Gminy W. służebności drogi koniecznej na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości położonej w W. przy ul. K. [...] - będącej współwłasnością wnioskodawczyni oraz uczestników M. B. i A. B. - po ustaleniu, że nieruchomość ta ma dostęp do drogi publicznej i jest on odpowiedni. Wprawdzie z uwagi na usytuowanie działki przy skrzyżowaniu oraz z powodu przebiegu ulicy [...] K. wjazd na działkę i do garażu pod budynkiem wymaga kilku manewrów, jest jednak możliwy bez naruszania przepisów ruchu drogowego, co Sąd ustalił w toku przeprowadzonych oględzin. Podnoszony przez wnioskodawczynię fakt zastawiania wjazdu na jej posesję przez parkujące tam samochody sąsiadów nie uzasadnia ustanowienia drogi koniecznej na podstawie art. 145 k.c., zwłaszcza, że pojazdy parkują nieprawidłowo. Nie jest też konieczne, aby pojazdy służb miejskich czy medycznych wjeżdżały na teren działki. Dodatkowo Sąd wskazał, że uwzględnienie wniosku wnioskodawczyni spowodowałoby utratę przez sąsiednią działkę, należącą do Gminy W., walorów działki budowlanej. Rozpoznający apelację wnioskodawczyni Sąd odwoławczy przyjął za podstawę ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy oraz jego wnioski prawne. Odnosząc się do zarzutów apelacji uznał, że wobec niezgłoszenia zastrzeżeń po oddaleniu wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego wnioskodawczyni nie może podnosić zastrzeżeń z tego tytułu; że zgłoszony przez nią w postępowaniu apelacyjnym nowy dowód z prywatnej opinii rzeczoznawców jest spóźniony, a dostęp nieruchomości wnioskodawczyni do działki jest należyty w rozumieniu art. 145 § 1 k.c. W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni wytknęła uchybienia procesowe dotyczące art. 86 k.p.c., art. 162 k.p.c. oraz art. 381 k.p.c. oraz naruszenie prawa materialnego - art. 145 § 1 k.c. oraz art. 145 § 3 k.c. przez ich błędną wykładnię. We wnioskach domaga się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Gmina W. wniosła o nieprzyjmowanie skargi kasacyjnej do rozpoznania względnie o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawczyni na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Selekcji skarg realizujących ten cel służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę przyjęcia jej skargi wystąpieniem przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 3 k.p.c. to znaczy potrzebą rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego wątpliwości interpretacyjnych dotyczących art. 145 § 1 k.c., związanych z kryteriami ustanawiania drogi koniecznej w obrębie wielkomiejskiej, osiedlowej zabudowy, w szczególności wyjaśnienia, czy nieruchomość ma odpowiedni dostęp do drogi publicznej, gdy zaparkowanie pojazdów służb publicznych możliwe jest jedynie na ulicy przed nieruchomością, czy też powinna mieć zapewnioną możliwość wjazdu dla pojazdów wysokogabarytowych. Zdaniem wnioskodawczyni zachodzi także potrzeba wykładni art. 162 k.p.c. Nieważność postępowania skarżąca łączy z nieprawidłowym zastosowaniem art. 162 i art. 381 k.p.c., a ponadto z zakwestionowaniem kompetencji pełnomocnika powódki do zgłaszania uwag do przebiegu oględzin, z tego powodu, że nie był wówczas obecny.

Przede wszystkim w sprawie nie zachodzi nieważność postępowania z powodu pozbawienia wnioskodawczyni możliwości obrony jej praw. W świetle utrwalonych poglądów, pozbawienie strony możliwości obrony praw w rozumieniu art.

379 pkt 5 k.p.c. ma miejsce wówczas, gdy z powodu uchybienia przez sąd lub stronę przeciwną przepisom postępowania, strona wbrew swojej woli została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji i to bez względu na to, czy takie działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2010 r., sygn. IV CSK 84/10, LEX nr 621352; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2009 r., sygn. III CSK 86/09, LEX nr 610166; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2009 r., sygn. IV CSK 468/08, LEX nr 515415, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, LEX 196607). Musi więc wystąpić naruszenie przepisów procesowych; uchybienie to musi wpływać na możliwość działania przez stronę w postępowaniu i rzeczywiście pozbawić stronę możliwości obrony swoich praw w procesie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2008 r., V CSK 488/07, LEX 4243315). Okoliczności, na które powoływała się skarżąca nie wypełniały tych wymagań już na poziomie elementu nieprawidłowości w działaniu sądu lub strony przeciwnej. Czynności Sądu Okręgowego nie wykazywały sprzeczności z art. 162 k.p.c., ani też naruszenia art. 381 k.p.c. Gdyby zaś nawet do takiego naruszenia doszło, nie byłoby to uchybienie uniemożliwiające wnioskodawczyni obronę jej interesów w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. Zarzuty dotyczące uwag Sądu Okręgowego odnośnie możliwości dokonania przez nieobecnego wówczas pełnomocnika wnioskodawczyni spostrzeżeń na temat przebiegu wizji pomijają, że - jakkolwiek zbędne - uwagi te poczynione zostały ubocznie i pozostawały bez wpływu na treść rozstrzygnięcia. Sąd II instancji dowód z oględzin ocenił bowiem merytorycznie.

Nie zachodzi potrzeba wykładni art. 162 k.p.c., gdyż przepis ten był ostatnich latach wielokrotnie przedmiotem wykładni i jego treść normatywna została należycie wyinterpretowana, o czym świadczy orzecznictwo przywołane przez Sąd Okręgowy oraz przytoczone w skardze kasacyjnej. Prawidłowe realizowanie obowiązków przewidzianych w tym przepisie nie prowadzi do negatywnych skutków dla uczestników, co sugeruje skarżąca.

Wbrew stanowisku wnioskodawczyni nie jest także konieczne pogłębianie na kanwie niniejszej sprawy wykładni art. 145 § 1 k.c. w celu określenia cech "odpowiedniego dostępu" na terenach zurbanizowanych. Pojęcie to oznacza "odpowiadający przeznaczeniu", "spełniający wymagane warunki", o czym każdorazowo decydować muszą okoliczności konkretnej sprawy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 34/12, LEX 1230155 i powołane tam orzecznictwo). Nie ma przy tym różnicy czy droga konieczna jest ustanawiana w zabudowie wielkomiejskiej czy też wiejskiej. Brak dostępu do drogi publicznej w rozumieniu art. 145 § 1 k.c. oznacza brak prawnie zagwarantowanego połączenia nieruchomości izolowanej z siecią dróg publicznych. Nieruchomość ma odpowiedni dostęp do drogi publicznej w rozumieniu art. 145 § 1 k.c., jeżeli z siecią dróg publicznych łączy ją szlak drożny wydzielony geodezyjnie jako droga (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2011 r., II CSK 94/11, LEX nr 1044002). Również kwestia tego jakie pojazdy muszą mieć zapewniony dojazd na nieruchomość należy do okoliczności faktycznych danej sprawy, w tym związanych z przeznaczeniem i zagospodarowaniem nieruchomości - i tak też zagadnienie to oceniał Sąd Okręgowy.

Z istnieniem "poważnych wątpliwości" interpretacyjnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie można utożsamiać odmiennego od zapatrywań Sądu drugiej instancji stanowiska strony (uczestnika) postępowania, jeżeli nie opiera się ono na odpowiednio pogłębionym wywodzie jurydycznym wskazującym na możliwość odmiennej interpretacji przepisu przy zastosowaniu tej samej metody wykładni lub odmiennych jej wyników przy zastosowaniu różnych metod wykładni (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2012 r., III SK 19/12, LEX nr 1232796). Wywód przedstawiony przez wnioskodawczynię tych wymagań nie spełnia.

Skarżąca nie wykazała, że zachodzą przesłanki, którymi uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi.

Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne podstawy

przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego uzasadnia art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz art. 520 § 3 k.p.c.

aw

jw